

Załącznik do uchwały NR XVII/115/2012
Rady Powiatu Sokólskiego
z dnia 24 sierpnia 2012 r.
w sprawie uchwalenia Powiatowego
Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Powiecie Sokólskim
na lata 2012-2015

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE SOKÓLSKIM
NA LATA 2012-2015**

Sokółka, sierpień 2012 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	4
2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – akty prawne.....	6
3. Charakterystyka zjawiska przemocy w powiecie sokólskim- diagnoza.....	7
4. Cele Programu.....	8
5. Odbiorcy Programu.....	9
6. Sposób realizacji Programu- zadania.....	9
7. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	10
8. Monitorowanie programu	10

Wstęp

Problem przemocy w rodzinie jest istotnym problemem społecznym. Samo zjawisko jest trudne do zdiagnozowania, jednak z analizy porównawczej wyników różnych badań wynika, że około 25% rodzin w naszym kraju jest dotkniętych problemem przemocy. Z doświadczenia osób i organizacji zajmujących się przemocą w rodzinie wynika, że statystyki nie oddają powagi problemu. Większość sytuacji przemocowych zachodzących wewnątrz rodziny nie wychodzi na „światło dzienne” i nie jest nigdzie zgłaszanych. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci oraz osoby starsze. Występuje ona we wszystkich warunkach społeczno - ekonomicznych i we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy sytuacji materialnej.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Ponad jedna trzecia badanych (37%) zna przynajmniej jedną kobietę- ofiarę przemocy ze strony swojego partnera. Kobiety częściej ujawniają przemoc. Dwie piąte kobiet (41%) zna w swoim środowisku co najmniej jedną kobietę bitą przez męża. Natomiast więcej niż jedna piąta (22%) zna przynajmniej kilka takich kobiet, a więc prawdopodobnie żyje w środowisku, gdzie przemoc jest normą. W większości sytuacji przemoc zachodzi w rodzinach, gdzie istnieje problem alkoholowy. (Źródło : H.D. Sasal „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie- niebieskie karty”, wyd. PARPA, Warszawa, 2005).

Przemoc w rodzinie jest skomplikowanym i wieloaspektowym zjawiskiem. Niezbędne jest więc kompleksowe podejście do tego problemu, a podejmowane działania muszą mieć charakter systemowy. Założenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zawarte są w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jest on zgodny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sokólskiego na lata 2006-2015. Zasadniczym celem programu jest ograniczanie skali problemu i jego skutków oraz zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego opracowanie ma na celu lepsze, skuteczniejsze, efektywniejsze i pełniejsze zapewnienie pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w przemoc w powiecie sokólskim.

Program zakłada działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania społeczeństwa, interwencji w przypadku zaistniałej już przemocy, pomocy prawnej oraz psychologicznej ofiarom przemocy oraz działania wobec sprawców przemocy.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) art. 2 pkt 2 definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Cechy charakterystyczne przemocy:

1. jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
2. występuje przewaga siły osoby stosującej przemoc;
3. działanie lub zaniechanie działania jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby;
4. powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne; sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne lub nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

Rodzaje przemocy:

1. przemoc fizyczna - zadawanie fizycznych ran, bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, szarpanie, policzkowanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi, zadawanie bólu;
2. przemoc psychiczna (emocjonalna) - sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą, straszenie, grożenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczeniem rzeczy, używanie wulgarnych słów, wyśmiewanie, krytykowanie, wmawianie choroby psychicznej;
3. przemoc seksualna - wymuszenie pożycia seksualnego i nieakceptowanych praktyk seksualnych, obnażanie się sprawcy, ukazywanie treści pornograficznych małoletnim, dotykanie narządów płciowych małoletnich;

4. przemoc ekonomiczna - kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności ofiary, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny;
5. zaniedbanie - długotrwałe niezaspokajanie podstawowych potrzeb osoby zależnej powodujące pogorszenie stanu zdrowia i zaburzenia rozwoju.

Cykl przemocy:

- I. faza narastania napięcia- wzrost napięcia i narastania sytuacji konfliktowych przyczyniające się do powstania agresji;
- II. faza ostrej przemocy- wybuch gniewu i wyładowania agresji;
- III. faza miodowego miesiąca- faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, sprawca przeprasza i obiecuje poprawę.

Jednak po jakimś czasie wszystko zaczyna się od nowa. Przemoc jest procesem, który się nasila, faza narastania napięcia i miodowego miesiąca jest coraz krótsza, a okres ostrej przemocy jest coraz dłuższy.

Charakterystyka ofiar przemocy:

Osoby, które doświadczają przemocy, wymagają wieloaspektowego i długotrwałego wsparcia. Pomoc ofiarom przemocy jest bardzo trudna. Trudności te wynikają ze specyfiki osobowości ofiar przemocy (niskie poczucie własnej wartości, brak wiary w zmiany, silne poczucie winy) co powoduje, że osoby te szybko wycofują się z kontaktu, mają wysoki poziom lęku przed sprawcą, czują się od niego uzależnione i zupełnie bezradne. U ofiar przemocy domowej, nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń prowadzi m. in. do powstania syndromu wyuczonej bezradności i syndromu sztokholmskiego (uzależnienie ofiary od sprawcy). W celu zapewnienia ofiarom przemocy bezpieczeństwa i odzyskania kontroli nad własnym życiem, konieczne jest odizolowanie ich od sprawcy poprzez zapewnienie schronienia i objęcie szeroko rozumianym poradnictwem.

Oprócz indywidualnej pomocy zwłaszcza kobietom, które zgłaszają problem długotrwałej przemocy fizycznej i emocjonalnej ze strony najbliższych, wskazane są regularne, grupowe spotkania o charakterze wspierającym i psychoedukacyjnym.

U osób, które doświadczały przemocy w domu szczególnie ważna jest praca nad własnymi emocjami i przeżyciami, które wpływają na ich relacje z dziećmi i stosowanie przez nich metod wychowawczych. Osoby doświadczające przemocy mają małe poczucie wpływu na własne życie, co często skutkuje również ich dużą bezradnością w sprawach wychowania własnych dzieci. Dlatego też konieczne jest wsparcie tych osób w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - akty prawne

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji programu:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, (Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.),
3. Kodeks postępowania karnego, (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.(Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz.473 z późn. zm.),

3. Charakterystyka zjawiska przemocy w powiecie sokólskim- diagnoza

W 2011r. kontynuowane były działania zapobiegające przemocy w rodzinie w ramach procedury interwencji Policji wobec przemocy domowej „Niebieskiej Karty”. W omawianym okresie policjanci z KKP w Sokółce, Komisariatu Policji w Dąbrowie Białostockiej i podległych Posterunków Policji ogółem przeprowadzili 1268 (1546 w 2010r., 1639 w 2009r., 1538 w 2008r., 1454 w 2007r.) interwencji domowych. Spośród ogółu przeprowadzonych interwencji 255 (213 w 2010 r.,183 w 2009 r.,66 w 2008 r.,140 w 2007 r.) dotyczyło przemocy w rodzinie.

Dane nt. przemocy w rodzinie na terenie powiatu sokólskiego zgromadzone przez Komendę Powiatową Policji w Sokółce w roku 2011	liczba
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych, w tym dotyczących przemocy w rodzinie	1268 255
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w tym: - kobiety	379 234
- mężczyźni	57
- małoletni do ukończenia 13 lat	54
- dzieci od 13 do 18 lat	34
Liczba sprawców przemocy domowej w tym: - kobiety	254 12

- mężczyźni	242
- nieletni	0
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	210
w tym: - kobiety	9
- mężczyźni	201

Zaprezentowane dane oraz prognozy wzrostowe zjawiska przemocy wskazują na potrzebę działania na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.

4. Cele programu:

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej poprzez działania propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich;
2. działania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię oraz zapewnienie schronienia;
3. oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez m.in. realizację programu korekcyjno-edukacyjnego.

Cele działań i przewidywane efekty odnoszą się do obszarów:

1. *Profilaktyka*- promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych.
2. *Edukacja*- przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwościach pomocy.
3. *Interwencja*- przerwanie przemocy, ochrona ofiar, propagowanie izolowania sprawców od ofiar przemocy, podejmowanie oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych na sprawców,
4. *Wspieranie*- przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

5. Odbiorcy programu:

1. ofiary przemocy w rodzinie: dzieci, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
2. świadkowie przemocy;
3. sprawcy przemocy w rodzinie.

6. Sposób realizacji Programu- zadania

Nr	Zadanie	Działanie	Współrealizator
1.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu	<ol style="list-style-type: none">1. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne.2. Praca socjalna.3. Aktywizacja zawodowa.4. Grupy wsparcia. Realizacja „Niebieskiej karty”	<ul style="list-style-type: none">- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,- Ośrodek Pomocy Społecznej,- Policja,- Sąd,- Prokuratura,
2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę.	Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none">- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,- Policja,
3.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją własną oraz rówieśników	<ol style="list-style-type: none">1. Prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych.2. Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.	<ul style="list-style-type: none">- szkoły, świetlice i placówki edukacyjne,- Poradnie Psychologiczno-pedagogiczne,- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,- Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe,
4.	Edukacja sprawców	<ol style="list-style-type: none">1. Poradnictwo specjalistyczne2. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.3. Stworzenie sprawnego	<ul style="list-style-type: none">- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,- Ośrodek Pomocy Społecznej,

		systemu przepływu informacji oraz koordynacji służb.	<ul style="list-style-type: none"> - Policja, - Sąd, - Prokuratura, - Zespoły Interdyscyplinarne
--	--	--	--

7. Przewidywane efekty realizacji Programu:

1. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
2. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
4. Wzrost kompetencji osób profesjonalnie zajmujących się pomocą ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

8. Monitorowanie programu

Ocena realizacji programu będzie dokonywana raz w roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce oraz przedstawiona w sprawozdaniu z działalności PCPR. Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe zadania i cele jest możliwe w każdym czasie.

p.o. Dyrektora
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Sokółce
Wojciech Opiata